

in kaj. „Novice“ bojo vsako mnenje rade v svoje liste jemale, naj bo naših ali nam nasprotnih misel.

Černigrob.

Med mikavne kraje krajske dežele se gotovo tudi Černigrob šteje. Černigrob, stara, nekaj močno obiskovana božja pot, pa tudi še dandanašnji ne zapuščena, leži v severnem kotu na berdu med Loko in Krajnom; zad za njim stoji borovita Planica in točorodivni Rovt; na kterega se kmetič, ko na polju zlata pšenica zori, vedno strahom ozira, ker znad Rovta dol tolikokrat prišume viharne oblaki, stresejo točo v plodno polje in uplenijo upe in nade ratarja. Ko dospesh skoz prijazne loke in tamne loge na berdo, stopi naj prvo v veličansko staro cerkev, od ktere nobeden več ne vé povedati, kdaj da je bila zidana. Samo tamne pravlice še čuješ stare ljudi pripovedovati, kakor so jih od svojih dedov čuli. Tam pod košato lipo ti bo sivi starček razlagal s perstom na cerkev kazaje, da je v silno starih časih, kjer zdaj cerkev stoji, tolovajska jama bila. Celo Sorško polje je še tiktat pokrival debeli gojzd. Goščava je bila taka, da je sončni žarek nikdar prešinul ni. Tako debeli hrasti so tukaj stali, da enega pet mož ni obseglo. Prebivavcev v tem kraju še ni bilo, — divja zver je samoto pretulila in krič sive sove je v črni noči tice strašil. Tiktat je tu skoz iz stare Gorotanije skoz Loko v Železnike cesta peljala. Al noč in dan so tolovaji ob cesti prežali, ki so v Černigrobu pod zemljo stanovali, so popotnike ropali in ubijali. Zavolj tega si ni nobeden več upal na cesto, ki se je tako zarasla, da se dandanašnji več ne pozná in ne vé, kje da je peljala. Pozneje je te tolovaje paganska (ajdovska) deklica zapazila in z lastno roko vse pomorila. Ta deklica je bila pa po pravlici tako orjaške postave, da je z eno nogo pri sv. Joštu, z drugo pa na Šmarni gori stala in iz Save vodo zajemala! Ona je bila braniteljka pravičnih ljudi in smert hudobnih. Ko so ljudje začeli cerkev zidati, je ona tudi pomagala, ter je sto centov teške skale v predpasniku nosila, in sama zvonik zidala, kteremu na Krajnskem ni enacega. Zidarji so na dan po soldu služili, jesti pa so si sami preskerbeli. To pa je bilo tiktat zlo veliko plačilo. — To in marsikaj družega pripovedujejo stari očetje, kar so jim še njih sivi dedi pravili. (Konec sledi.)

Novičar iz mnogih krajev.

Teržaškemu časniku se iz Milana pise, da je neki Lah iz Sene, Ludovik Maspero po imenu, pomoček zoper tertno boleznin znajdel, kterega pa je le za 50.000 dvajsetih svetu razodeti pripravljen, vendar ne vzame plačila prej, dokler ne bojo očitne skušnje gotovost njegovega pomočka poterdile. Mož je saj pošten! Vse kupčijske zbornice v Lombardii naberajo deležnike za to reč, in po tem se bo komisija izvolila, ki bo poskusila skrivni pomoček in razsodila veljavnost njegovo. Sliši se, da je pomoček tak, da ga bo vsak vinorej celó z majhnimi stroški lahko rabil. Neizrečena dobrota bi bil tak gotov pomoček, ali pa bo — bomo v 2 mescih zvedili. — Čbelarji Dunajske okolice so imeli 28. majnika svoj 7. shod. — V Banat in Vlahio so se 8. majnika silne trume tistih za živino grozno nevarnih mušic privlekli, ki so pod imenom Kolumbaških mušic znane; k sreči jih je deževje kmalo spodilo. — Dr. Polak (menda naš rojak), ki je šel v Perzio za profesorja, je poslal te dni od ondot grofu Hadik-u v Arad semena perzijskih židnih gosenc, ktere ondi pod milim nebom žido predejo. — Pozornost celega sveta je sedaj v Carigrad in na ru-

sovsko vlado obrnjena. Ko je knez Menčikov 21. majnika popoldne ob petih Carigrad zapustil zato, ker semu — gotovo na svét angleškega in francoskega poročnika — Turk ni vdati hotel, je nek žugal, da bo rusovska vlada z vsó silo po drugi poti svoj namen dosegla. Vkljub vsemu temu in čeravno ima rusovska vlada silno armado na meji postavljeno in nek za 7 mescov s živžem preskerbljeno, je vendar strah pred vojskomenda prazen, ker miroljubni in modri car ne bo prederzno vojske začel, ktere konce bi znal za-nj nesrečen biti, ker Anglež in Francoz Turka podpirata in tudi vse druge vlade ne bojo pripustile, da bi se Turčija razrušila, ako vlada resno spolne svoje obljube. Sicer pa tudi turška armada ni tako slabotna, kakor se je mislilo, ker je nek v stanu 480.000 vojakov v vojsko dati in ima na morju 16 velicij vojnih bark, 14 fregat, 12 korvét, 20 brig. Pruska vlada je poročila svojemu poročniku: naj v vsem edino ravná z avstrijskim, in ker zdej pride slavnoznani Bruk za avstrijskega poročnika v Carigrad, bo on važno nalogo imel razpertje poravnati med Turkom in Rusom. Pričakovati je tedaj, da bo poslal rusovski car družega poročnika z manj napetimi stranami v Carigrad, ki bo iz novega pogodbo začel s Turčijo, in tako se zna vojskeoblačno nebó spet zvedriti.

Šege narodske po Slovenskem.

Narekovanje v Liburnii (Istrij).

Zapisal J. V. *).

I. Za sinom.

Sine moj! rano moja! sinko moj!
Rožice moja! diko moja! sine moj!
Kito moja! ranjena je majka, sine moj!
Rano moja! ranjena je majka tvoja, sine moj,
Ja sam mislila, da češ ti mane, grancice moja!
Va mojej starosti merzлом vodicom napajati, sine moj!
Lepi naš oženja brez nevestice, sinko moj!
Sine moj, serdačna grancice moja, sinko moj!
Ka se je mene od serdača odkinula, sine moj!
Sinko moj! ranjena je majka tvoja, sine moj!
Guboka rano moja! serdačni sinko moj!
Nikdar nezagojena rano moja, sine moj,
Ki bi bil to meni rekal, rožice moja!
Da češ ti tako berzo oleteti, grancice moja,
Okrunjena grancice moja! sinko moj!
Ranjena je majka tvoja! rano moja sine moj!
Guboka nezagojena rano moja! sinko moj!
Nikdar nepozabljeni sine moj!
Sinko moj! ja sam mislila, rožice moja!
Da češ ti mene v starosti nastati, sine moj!
Da češ me k grobu sprovadjat, grancice moja!
Pa sprovadam jaz tebe, serdačni sine moj!
Ja te sve zazivam, predragi sine moj!
Pa se nečeš name obazreti, rožice moja!
Sinko moj! rano moja! sinec moj!
Vela moja nadajo! serdačni sinko moj!
Ča puta si ti tvoju majku zazval, sine moj!
A sada ti vela nuja serce oklopila, rožice moja!
Da nemoreš ti tvoje mile majke zazvat sinec moj!
Lepa okrunjena grancice moja, sinko moj!
Po malo mi tamo rožice deli, sine moj!
Aš le ti ih nestati, serdačna rožice moja!
Aš je tamo čuda rodbine i bratje, sinko moj!
Podeli mi ovih rožic, lepa grancice moja,
Ke su okolo tebe, serdačna kitice moja!
I sveh mi tamo pozdravi, sinko moj,
I mojga otea i milu majku, grancice moja,
I svih naših prijatelji, serdačni sinko moj! itd.

*) Zapisal sim te narekovanja, ki so pripogrebih v Istrii navadne, kakor ste mi jih dve stari ženici vsaka posebej povedale; pri pogrebih jih ni lahko zapametiti, ker vsaka svojo poje.

Današnjemu listu

je dodana 6. pòla „občne zgodovine“.

* Še letošnje leto pride na svitlo drugi oddelk prvega zvezka Palackove zgodovine češkega naroda.

* Gosp. Matija Mesič je spisal v ilirskem jeziku zgodovino starega in srednjega veka za spodnji gimnazi. Ministerstvo uka jo je poterdilo in natisniti ukazalo. Spisuje tudi ravno ti gospod zemljopis za gimnazije.

* Že je v tisku in bo kmalo na svitlo prišla literatura prislovnitva slovanskega in nemškega od Čelakovskega. Prislovi so nabrani iz vsih slovanskih naracij. Dr. Hanuš je literaturo prislovnitva nemškega pridjal, da bo delo bolj popolnoma. Naročnina na to delo prejema dr. Hanuš, ki znese 1 for.

Ozír po svetu.

Misionske novice iz srednje Afrike.

Iz pisem, ki so jih prečastiti gospod korar Novak unidan od gosp. dr. Knoblerher-ja, apostolskega namestnika, in gosp. Kociančič-a, njegovega pomočnika, nedavnejiz srednje Afrike v Ljubljano prejeli, zvémo sledeče:

Visokočastitljivi gospodje, ki oznanujejo v središu milionov in milionov ajdovskih zamorcev katoljško véro, nevtrudljivo delajo v vinogradu Gospodovem. V Gondokoru so 28. svečana postavili temelj misioniskemu poslopju in cerkvi, ktere imé bo „Šmaria poleg Bele Reke“; naš izvrstni zvonár gosp. Samasa je že naročilo prejel: tri zvonove za-njo vlti. Kdo bi bil še pred malo leti mislil, da večidel Slovenci bojo v sredi ogorele Afrike božjo besedo oznanovali, in da zvonovi slovenskega mojstra bojo péli ondi v slavo Gospodu!

Gosp. apostolski namestnik Angelo Vinko, kteremu podnebje vroče Afrike ni dobro djalo, je tako rekoč na poti v svojo domovino, 23. prosenca, v Hartumu umerl. Tovarši vsi njegovo smert tolikanj bolj obžalujejo, ker so ga zamorci prav radi imeli in je on Bariški jezik že dobro znal. Iz nar daljših krajev so prišli zamorci na njegov grob molit in so mu privošili pokoj v njem, ktereга sicer nikomur ne privošijo, ker vsacega mertvih, svojih in ptujih, v vodo veržejo. Gosp. Dovjak je rajnega spravil v večni mir.

Tudi gosp. Milharčič je bil dolgo bolan; huda merzlíca je v teh krajih navadna bolezn. Sedaj je spet zdrav, in za učenika v Hartumski šoli postavljen, kjer se kaj verlo obnaša. Gosp. Kociančič je v Hartumu za velicega oskerbnika izvoljen in izvrstno priden v svojih opravilih.

Gosp. dr. Knoblerher se priporoča posebno za dve reči iz Krajskega, ktere bi utegnile našim rojakom zavolj hude vročine, mokrega vremena in merzlične bolezni v tistih nezdravih krajih v velik prid biti, namreč za suhe češplje in za brinjevec.

V Dunajskih časnikih beremo, da na Dunaji osnovana Mariina družba za razširjevanje katoljške vére v srednji Afriki bo poslala mesca augusta spet nekoliko novih gosp. misionarjev v Afriko, zraven njih pa tudi nektere rokodelce, potrebnega orodja, poljskih in vertnih semen itd. Kakor smo slišali, se bo tudi častiti gosp. Luka Jeran, kaplan pri sv. Petru in vrednik „Danice“, podal za misionarja v Afriko.

Černigrob.

(Konec.)

Ozrimo se naj prvo po veliki cerkvi okrog. Na prvi pogled zapazimo, da cerkev iz dveh delov obstoji. Sprednji del je krasne gotiške stavbe; oltarji so vsi leseni, pa kakor se vidi, zlo stari in čudovito zrezljani. Vsake sorte podobe zapaziš na njih, ako jih dobro pregleduješ. V dveh verstah stojé visoki kamniti stebri,

ki tanjki obok podperajo. Zadnji del je le zavolj tega imeniten, ker je pod stropom na levi strani pri oltarju sv. Martina vojnici podobna kost priklenjena, od ktere gré mnogo pravlic. Naj bolj znana je ta, ki pripoveduje, da je ta kost rebro ajdovske deklice. Ta pravlica se je tako razširila, da celó tujci radovedni prihajajo in jo režejo, se prepričati, kaj da je. Da je res kost, ne dvomi nobeden; bode tedaj od kake predpotopne živali. Gotovo je, da je bil ti del cerkve pozneje prizidan, ker je po vse drugačni stavbi sozidan in veliko nižji kakor sprednji. Kras celega zidovja je pa orjaški zvonik. Tako močen, širok in tako visok! Ako širokost zida pri tleh pogledaš in dobro prevdariš, se moraš čuditi. Za resnico! uneti so morali biti ljudje za Božjo slavo, ki so, in sicer na berdu cerkev in zvonik zidali!

O turških vojskah so Otomani, kakor pravlica pravi, tudi do tega kraja priderli. Ko so mirna sela požigali in plodno polje pokončavali, so prebivavci iz okolice tū pomoči iskali. Nekdaj — govori pravlica — je hotel turški vojvoda to cerkev razsuti, ali Maria se je verh zvonika vsedla in v predpasnik kroglo lovila. Razserdeni vojvoda razbije vrata, na konju v cerkev zlomi, ali konju se, kolikor bolj se oltarju bliža, toliko bolj vdera. Ko pride pred veliki oltar in roko stegne, Mario obropati, ga ona vdari, in on se s konjem vred v zemljo pogrezne.

Gotovo pa je, da je nekđaj blizo Černigroba na Sorškem polju bitva bila; to pričajo ostanjki, okopi, to priča velika vas Bitnje, ki je imé od „bitve“ dobila, in vas Stražiše, od besede „straža“. Tudi je gotovo, da je v Černigrobu nekđaj obilo obiskovana božja pot bila. Od tega vedó stari možje zlo veliko pripovedovati; pa tudi dandanašnji še ni zapuščena. Stara navada, na binkuštno nedeljo se v Černigrobu sniti, se še ni opustila. Ti dan je posebno otrokom v veselje. Iz cele okolice mora tistikrat vsak v Černigrob; ako bi koga doma pustili, bi jokal celo popoldne. Pa tudi odrasčenih ljudi v kmečki in gosposki obleki se tiktat obilno snide. Po vsih potih in stezah k cerkvi mergolé. Celi hrib je poln ljudstva; tū mati svojim otrokom odpustke kupuje, tam se mladenčji v krog vstopijo in se radujejo, v zeleno travo se vsedajo deklice in se jako šalijo. Povsod je veselje!

Oborni se nekoliko proti vshodu cerkve, ali stopi v visoki zvonik in ozri se, mestjan, ki si prišel iz nemega ozidja, pobesi oči v krasni svet! Pod saboj zagledaš veliko prelepo planjavo. Od Černigroba do Storžica in belega Grintovca, od sv. Jošta do Šmarne in Limbarske gore leži vse odprto tvojemu pogledu. Pod tvojimi nogami vidiš tihe vasi z zelenimi verti opasane. Brezštevilno cerkvá po planjavi in bližnjih gričih se bliščé enako belim labudom, polje je enako mirnemu morju, na kterem se zlata pšenica vetru priklanja; nad črnim Krajnom se ti noriške planine odpró, mogočni Storžič in sivi Grintovec te navdahuje in prijazni, zeleno ovenčani griči se ti v okrogu smehljajo. Ne boš zapustil kraja, da bi ne zdihnul: Stvarnik, ti si čudopolen in velik! ***

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Tersta 4. junia. Te dni jemlje baron Bruck, ktereга bistri um je za kupčijo na Austrianskem toliko storil, in posebno za Terst očetovsko skerbel, od Teržacanov slovó, ker jutro ga odnese parobrod od tod v Carigrad, kamor se zdaj oči cele Europe s toliko skerbjo obračajo. Kako močno pa tudi njega Terst, in posebno Lloydovo društvo spoštuje, priča dovolj to, da je danes v njegovo poslovljenje napravilo veliko gostijo, h kateri je bilo sila veliko Teržacanov povabljenih, in jutro ga bodo spremili do Pirane na več Lloydovih pa-